

Themamiddag 2007 echinococcose

De jaarlijkse themamiddag van de Werkgroep Klinische Parasitologie (tevens NVP najaarsvergadering) vond plaats op woensdagmiddag 19 december in het Ziekenhuis Gelderse Vallei te Ede (afdeling Medische Microbiologie; Dr. Rie Schouten). Het thema van deze middag was echinococcose. Ruim 30 deelnemers waren deze middag aanwezig.

Het programma werd geopend met een korte inleiding van Rie Schouten, waarna Joke van der Giesse uitgebreid inging op de veterinaire aspecten van zowel *Echinococcus granulosus* als *E. multilocularis*. Er werd uitleg gegeven over de tien *E. granulosus* stammen die momenteel met gebruik van moleculaire technieken zijn te onderscheiden. Deze stammen hebben niet alleen verschillende tussengastheren (naast schapen ook paarden, kamelen, varkens en runderen) en een verscheidenheid aan geografische distributie, ze verschillen ook in hun mate van pathogeniteit bij de mens. *E. granulosus* kwam tot ±1950 in Nederland voor bij schapen, maar de laatste decennia zien we vrijwel geen endemische echinococcose. Het merendeel van de humane infecties worden opgelopen in het Middellandse Zee gebied. Toch wordt gewaarschuwd voor mogelijke herintroductie in Nederland van de voor de mens pathogene schapenstam, met name door de toenemende import van vee uit Oost-Europese landen. Ook kan niet worden uitgesloten dat de runderstam nog sporadisch in Nederland voorkomt, hetgeen met enige casuïstiek werd geïllustreerd. Aangaande *E. multilocularis* werd over de toenemende verspreiding binnen Europa gerapporteerd. In Nederland zien we een toename van het aantal vossen met deze infectie, in het bijzonder in Groningen en zuidelijk Limburg. Uitgebreide gegevens werden gepresenteerd van de verspreiding van de infectie in Oost-België. Het aantal aangetoonde humane infecties in Nederland is echter nog praktisch nihil. Er zijn aanwijzingen dat de mens toch minder gevoelig is voor *E. multilocularis* dan aanvankelijk werd gedacht. Aan de andere kant kan het vele jaren duren voordat een infectie zich klinisch manifesteert, dus mogelijk is er in Nederland nog een toename van het aantal gevallen te verwachten.

De middag werd voortgezet door Hans Schipper, die op aansprekende wijze praktijkvoorbeelden gaf van de verscheidenheid aan klinische presentaties van echinococcose, rijkelijk geïllustreerd met CT en MRI scans van patiënten. Wat betreft de diagnostiek staat de beeldvorming nog steeds voorop, in combinatie met de klinische en anamnesticke gegevens. Aangaande de behandeling is er nog steeds behoefte aan een goed opgezette prospectieve gerandomiseerde studie. Aspiratie technieken zoals PAIR lijken zeer succesvol, maar in de praktijk wordt nog grotendeels gebruik gemaakt van operatieve procedures, zeker in die landen waar echinococcose nog veel voorkomt. De presentatie werd afgesloten met een zeer leerzame quiz waarin ondermeer beelden werden vertoond van sterk op echinococcose lijkende cysten. Er ontstond een levendige discussie over de mate waarin geografische gegevens een rol kunnen spelen bij de diagnose.

De middag werd afgesloten met twee presentaties over de serologische diagnostiek. Lisette van Lieshout presenteerde de gegevens vanuit het LUMC. Tot voor kort werkte dit centrum alleen met in huis ontwikkelde ELISA's, waarbij zowel totaal IgG als de

subklassen IgG1, IgG4 en IgE bepaald kunnen worden. Het centrum ontvangt rond de 300 aanvragen per jaar, voor 95% van inzenders van buiten. Het aantal nieuwe positieve gevallen vertoont een dalende trend van rond de 40 naar rond de 20 per jaar. Sinds 2007 wordt alvorens de ELISA's uit te voeren ,eerst een voorscreening gedaan met een commerciële test (Novatec), die erg gevoelig is, maar minder specifiek. Bijkomend voordeel is dat deze test op een automatische microtiter analyser (DSX) kan worden uitgevoerd. Vanwege de beperkte klinische informatie kan weinig geconcludeerd worden over de mogelijke relatie tussen de serologische respons en de klinische presentatie. Aan de hand van enkele interne cases werd geïllustreerd dat die relatie op individuele schaal zeer beperkt lijkt en de serologie voornamelijk als een vorm van ondersteunde diagnostiek dient.

Elena Pinelli presenteerde de gegevens vanuit het RIVM. In dit centrum is de immunoelectroforese en de complement bindingstest in 2006 vervangen door een IgG1 en IgG4 immunoblot. Met behulp van een serie klinisch goed gedefinieerde monsters bestaande uit 94 positieve en 165 negatieve sera werd aangetoond dat de blot in specificiteit beter scoort dan de ELISA, met een vrijwel vergelijkbare gevoeligheid. Belangrijk is wel om op de juiste bandjes te scoren. Alleen met een enkele *Trichinella* infectie werd een vals-positieve waarde gevonden. Ook op het RIVM wordt een dalende trend gezien in het aantal nieuw gedetecteerde patiënten. Het centrum ontvangt rond de 200 aanvragen per jaar. Was het aantal nieuwe patiënten in het jaar 2000 nog 41, in 2007 waren dit er nog slechts tien. Wederom ontbreekt bij de inzending veelal de klinische informatie. Voor *E. multilocularis* wordt gebruik gemaakt van de commercieel verkrijgbare EM2 test. Het aantal aanvragen per jaar is de laatste jaren toegenomen van 6 naar 18. Sinds 1998 zijn er drie patiënten serologisch positief bevonden, van wie tenminste twee de infectie buiten Nederland hebben opgelopen.

Verslag namens alle sprekers
Lisette van Lieshout en Theo Mank
31 december 2007